

European sodan taloudellinen vaikutus Yhdysvaltoihin

Yhteiskunnalliseen omistukseen tähtääviä ilmiöitä. — Radiumiteollisuutta suunnitellaan otettavaksi valtion kontrollin alaiseksi.

European sota ei ole nostanut yhteiskunnallisen omistuksen laajentamiskysymystä tuotannon ja vaihdon välineisiin ainoastaan siinä, että on ryhdytty puuhaamaan omaa kauppalaivastoa Yhdysvalloille, vaan tämä sama kysymys esiintyy joillain muillakin aloilla joko selkeämmässä tai hämärämmässä muodossa. Ne samat sodan esille loihittimat yhteiskunnalliset tarpeet, jotka saattoivat yksityisten korporationien omistamat rautatiet kansallisen kontrollin alaiseksi Englannissa, voivat täällä millä hetkellä tahansa siirtää jonkun teollisuusalan yksityisten käsistä valtion haltuun. Näin on asianlaita nykyään varsinkin radiumiteollisuuden suhteen. Kongressissa on esitetty lakiehdotus, jossa vaaditaan hallituksen ottamaan käsiinsä radiumituotannon, koska yksityisten kapitalistien käsissä tämä tuotantohaara on joutunut niin nurinkuriseen asemaan, että siitä uhkaa koitua, ja on jossain määrin jo koitunutkin vakavia vaurioita ei ainoastaan Yhdysvaltain väestölle, vaan vielä muillekin kansakunnille, jotka ovat riippuvaisia Amerikan radiumituotannosta.

Virallisten tilastojen mukaan Yhdysvalloissa tuotetusta raakaradiumista viedään enemmän kuin puolet European maihin, etupäässä Ranskaan, Saksaan ja Itävaltaan, joissa radiumi kaikkien ensiksi on

otettu käytäntöön ja joissa radiumin jalostamistaito on keksitty ja kehitetty. Yhdysvaltain jälkeen seuraavana suurimpana radiumin tuottajana on Itävalta, jossa tämä teollisuuden haara on täydellisesti valtion kontrollin alaisena. Itävalta kuitenkin tarvitsee radiuminsa niin tyystin, ettei siltä liikene sitä ulos lähetettäväksi, päin vastoin ulkomaalaisen radiumin kysyntä siellä yhä vaan kasvaa, samoin kuin toisissakin European maissa. Nyt kun sota on lamaannuttanut radiumiteollisuuden European puolella, koettavat European maat tyydyttää tarpeensa Amerikan tuotteella. European välittäjät ovat tehneet tšekäläisten radiumikapitalistien kanssa pitempiäaikaisia kontrakteja radiumin hankkimisesta European markkinoille, niin että melkein koko tämän vuoden tuotanto on jo myyty etukäteen euroalaisille keinottelijoille. On selvää, että Yhdysvaltoja ennen pitkää uhkaa vakava radiumin puute, ellei asemaa saada jollain tavalla korjatuksi. Huomattavimpana korjauskeinona on nyt nostettu kysymys koko radiumituotannon ottamista valtion haltuun. Yksilöllinen kapitalistinen keinottelu tällä alalla on mennyt niin pitkälle, että yhteiskunnan on noustava valvomaan etujaan tätä nurinkurista ja uhkaavaa menettelyä vastaan.

Kongressille esitetyn lakiehdotuksen tarkoituksena on antaa hallitukselle oikeuden ostaa kaikki radiumia sisältävät maa-alueet, jotka nykyään ovat yksityisten kapitalistien hallussa. Edelleen hallituksen olisi ryhdyttävä omilla varoillaan

kaivattamaan radiumia sekä nykyään omistamallaan että mahdollisen oston kautta hankkimillaan maa-alueilla, kuin myöskin sen olisi perustettava radiumin jalostustehtaita ja yleensä ryhdyttävä harjottamaan tätä teollisuutta kokonaisuudessaan. Täten tuottamaansa ja valmistamaansa radiumia olisi hallituksen sitten lakiehdotuksen mukaan myötävä amerikalaisiin sairaaloihin niin paljo kuin ne tarvitsevat, samasta hinnasta mitä sen valmistaminen on tullut maksamaan. Asiantuntijat ovat laskeneet, että tällä keinoin radiumin hintaa voitaisiin alentaa kahdella-kolmattaosalla siitä, mitä se nykyään maksaa. Niin tavattomia voittoja kiskovat yksityiset kapitalistit radiumista yksin jo yleisillä markkinoilla ja mikä tietää kuinka edullisia kauppoja he ovatkaan tehneet tällä tavarella nykyisen sodan aikana lupaamalla Europan keinottelijoille kaiken radiumin, mitä täällä tämän vuoden ajalla mahdollisesti voidaan irti saada. Näemme tästäkin, että kapitalisti tekee vaikka mitä ja menee vaikka minne liikevoiton houkuttelemana.

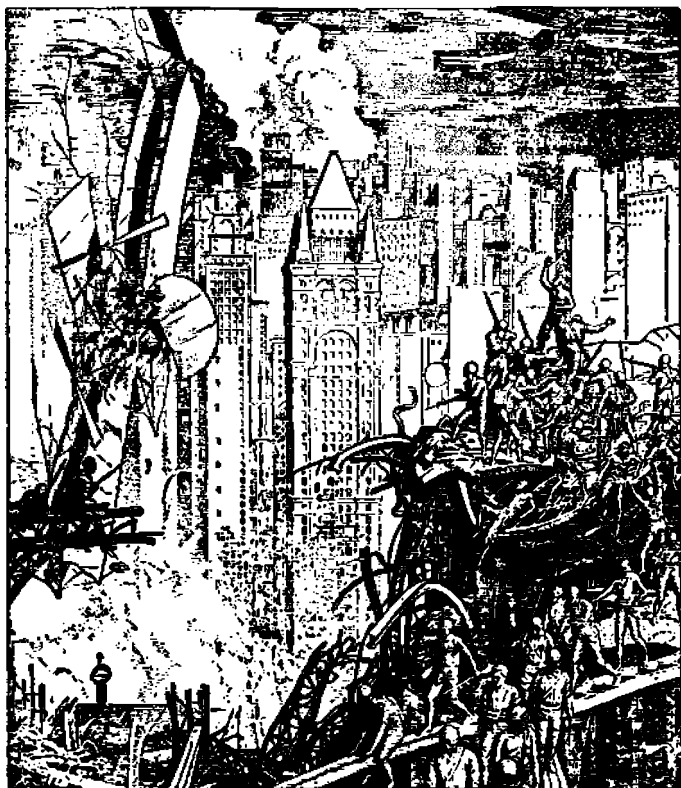
Kuten tiedämme, radiumin keksiminen on antanut yhden parhaimman ja loistavimman asean nykyaikaiselle lääketieteelle. Samaan aikaan kun tämän maan kapitalistit ovat tehneet tästä aineesta kevytmielisen keinottelun välikappaleen, jolla on arvoa ainoastaan sikäli, mikäli sen avulla huijaus onnistuu, ovat Europan tiedemiehet lisänneet inhimillisen tieteen ja kehityksen saavutuksia tämän aineen kautta arvaamattomassa määrässä. Euroalainen lääketiede on oppinut valmistamaan radiumin avulla tehoisia lääkkeitä mitä vaarallisimpiin ja tähän asti vastustamattomiin tauteihin, joista lääkkeitä sitten tänne tuotuna amerikalaiset saavat

maksaa raskaita hintoja. Ja samaan aikaan kun ulkomaisten hallitukset ja yleiset laitokset ovat luovuttaneet suuria summia radiumin ostamista ja jalostamista varten puhtaasti tieteellisiin tarkoituksiin, on tämän maan hallitus välinpitämättömänä katsellut, kuinka yksityiset keinottelijat sikojen lailla polkevat lokaan tämän jalon aineen huijauksillaan markkinoilla. Vasta nyt kun tämä keinottelu uhkaa koko kansan elinjuuria, alkaa hallituskin hieroa silmiään tehdäkseen jotain tämän huutavan mielettömyyden hillitsemiseksi. Pääseekö se siinä tällä kertaa alkua pitemälle, on toistaiseksi mahdoton sanoa. Se vain on käynyt varmaksi, että jonkunlainen yhteiskunnallinen kontrolli on ainoa ja paras keino tämän epäkohdan korjaamiseksi. Europan maissa ollaan tässä suhteessa jo verrattain pitkällä. Niinpä kerrotaan, että Itävalta kulutti viime vuonna noin 600,000 dollaria uusien radiumimaiden ostamiseen puhumattakaan siitä, kuinka paljon se on kuluttanut sen kaivattamiseen ja jalostamiseen. Ranska ja Saksa ovat myöskin ottaneet huomattavia askeleita tällä alalla. Ja merkeistä päättäen ei voi ottaa pitkiäkään aikoja ennen kuin ajan virta on temmannut Yhdysvallatkin vastustamattomalla voimalla mukaansa.

Kongressin toimeenpanemissa tutkimuksissa radiumikysymyksen suhteen on käynyt selville, että tämän maan lääketieteelliset ja kemialliset laitokset ovat jo vuosikausia saaneet kärsiä radiumin puutetta. Ja kun itse radiumin valmistaminen tapahtuu suurimmaksi osaksi Europassa, niin voi jo arvatakin mitenkä mielivaltaisen korkeita hintoja siitä täytyy täällä maksaa. Ainoa tehdas, joka tällä puolella Atlantia varsinaisesti valmistaa tä-

tä ainetta on Standard Chemical kompanian jalostuslaitos Pittsburghissa, joka sekini yhdessä raakaradiumin tuottajien ja välittäjien kanssa, mikäli ne voivat sodalta tuotteitaan Euroopan lähettää, on sitoutunut valmistamaan tuotetta ennenkaikkea euroalaisille. Yh-

toisensa perästä on ollut haluton panemaan rikkaa ristiin tällaisen kelvottoman asiainhoidon ehkäisemiseksi. Ansio siitä, että täkäläinen radiumiteollisuus on jo näin pitkälle päässyt sekä hintojen korkeuteen että tuotannon nurinkurisuteen nähden, lankeaa ennen

Viimeinen sota

dysvallat saavat nyt niittää niitä hedelmiä, mitä se kapitalistisen keinottelun sokaisemana ja huumaimana vuosien varrella on kylvänyt. Yksityiset keinottelijat ovat saaneet runnata tämän maan luonnonrikkauksilla miten ikänä ovat halunneet ja meidän "kansan"-oikeuksia valvova hallituksemme kerta

kaikkea niin demokraatisille kuin republikaanisillekin hallituksille, jotka kaiken aikaa ovat olleet niin uskollisia radiumikapitalistien asialle. Jos meidän hallituksemme olisi ollut edes edistysmielinen kapitalistinen hallitus, niin ei tämä asia olisi enään niin naurettavalla ja hullunkurisella kannalla. Vasta

uyt kun Europan sota on nyhjännyt sitä kylkeen tuntuvalta tavalla ja näyttänyt minkälainen pula tätä maata odottaa, jos asiat saavat edelleen tähän suuntaan jatkua, alkaa se käsittää sen, minkä kansallinen kehitys monissa muissa maissa on jo käytännössä toteuttanut. Kokemus osoittaa, että yhteiskunnallinen kehitys aikojen varrella antaa taantumusmielisimmillekin hallituksille uusia tehtäviä tahtovatpa ne niitä tai eivät, ja nämä samat voimat ne nyt kouluuttavat Yhdysvaltainkin hallitusta uusiin tehtäviin. Me tiedämme, että jokainen tuotantoala pienimmästä suurimpaan, vähäpätöisimmästä tärkeimpään, ovat niin ensi- kuin viimesijassakin yhteiskunnallisia ja kansallisia asioita, jotka niin hallituksen taholta kuin muussakin suhteessa vaativat sen mukaisen tunnustuksen ja kohtelun. Hallitus, joka ei tätä seikkaa ota huomioon tavalla tai toisella, ei ole käsittänyt edes nimellistä, sitä vähemmän asiallista tehtäväänsä. Kehityksen voimat ovat tällä kertaa viskanneet Yhdysvaltain hallituksen eteen useita tehtäviä, jotka lopullisesti voidaan ratkaista ainoastaan yhteiskunnallisella omistusoikeudella. Ymmärtääkö hallitus sen suorittaa juuri nyt tai ovatko yksityiskapitalistisia etuja puolustavat voimat vielä liian suuria, on kysymys, jolle lähitulevaisuus tulee antamaan selityksen. Sillä kieltämätön tosiasia on, että ajan tuulet nousevat yhä suuremmalla ja suuremmalla voimalla kuivaamaan sitä vedenpaisumusta, jossa kapitalistisella keinottelulla ja huijauksella on ollut niin laaja liikkumisa-ala ja kapitalismin arkki yksi toisensa perästä ajautuu yhteiskunnallisen omistuksen araratille, johon niiden välttämättömällä pakolla on asettuminen.

Europan sodan kestäessä olemme tulleet huomaamaan, että sodan vaikutus Yhdysvaltoihin on ollut sekä kielteinen että rakentava. Tähän astiset vaiheet ovat olleet yleensä hävittävää ja kielteistä laatua. Vain muutamissa poikkeustapauksissa on siitä koitunut suoraista käytännöllistä hyötyä, mutta ne eivät missään tapauksessa vastaa niitä vaurioita ja häiriöitä, mitä sota tämän maan taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä on aikaan saanut. Ne mahdollisuudet, mitä sota tšekäläiselle teollisuudelle on avannut, käyvät sitä valoisimmiksi, mikäli me niitä sodan tähän astisten ja mahdollisesti tulevien seurausten valossa katselemme. Jos siis sota on tähän saakka vaikuttanut enemmän kielteisesti, niin näyttää sen vaikutus tästä eteenpäin käyvän sitä enemmän rakentavaksi. Ajan oloon alkaa tšekäläinen teollisuus- ja liike-elämä selvitä siitä lamaannustilasta, mihin se sodan puhuttua joutui. Alkuperäiseen olomuotoonsa eivät oloj voi missään tapauksessa palautua lyhyen ajan sisällä ja kaikissa suhteissa ei koskaan. Trustikapitalismin vaikutus merkitsee sanomattoman paljon nykyisten olosuhteiden muodostumisessa. Sota ei ole antanut keinottelulle tilaisuutta ainoastaan esim. elintarpeiden hintojen kohottamiseen, vaan se voi myöskin tehdä jatkuvan leipävartaan kohottamisen mahdolliseksi. Viimeisimmät uutiset kertovat, että amerikalaisen tuotteiden kysyntä eri osissa maapalloa on viime päivinä tavattomasti lisääntynyt. Norjassa, Hollannissa, Kreikassa, Espanjassa, Jaapanissa, Uudessa Seelannissa, Jamaikassa, Länsi Intiassa, Guineassa ja monissa muissa maanpaikoissa olevat Amerikan konsulit ovat ilmottaneet tšekäläisille hallitusviranomaisille, että

amerikalaisten tavarain kysyntä näillä alueilla on nykyään ennenkuulumattoman suuri, kehottaen tämän maan liikemiehiä käyttämään tilaisuutta hyväkseen. Jos vielä Europa joutuu suuremmissa määrässä turvautumaan tämän

toja tuotteistaan tämän sodan kautta. Rautatiekomppaniat eivät myöskään missään tapauksessa jätä itseään osattomiksi. Ei riipu enään ollenkaan siitä, tuleeko valtioiden-välinen kauppakomissioni myöntymään rahtimaksujen korot-

Louvalnee'n perhe kotinsa raunioilla

maan tuotteisiin, niin on amerikalaisilla trusteilla kaksinkertainen syy pitää hintoja korkealla ja kottaaakin vielä entisestään. Kaikki ne trustit, jotka nykyään kontrolloeraavat vilja-, nahka-, öljy-, villa-, sokeri- y.m. tuotantoita, ovat jo heti alusta saakka valmistautuneet kiskomaan suunnattomia voit-

tamisvaatimukseen, sillä se on jo päätetty asia. Epäilemättä on sotarummun pärinä ja tykin jyske Europan puolella elähyttävä voiton sanoma kaikille amerikalaisille suurpääomille. Pienliikkeiden ja pikkukeinottelijain suhteen on asian laita jonkun verran toisenlainen. Niihin voi vaikuttaa sodan ensi is-

ku liian masentavasti, niiden on vaikea kestää sitä. Mutta ne, jotka kestävät, voivat nekin korjata sen pienen satonsa, mikä sodan helteessä muodossa tai toisessa esille nousee.

On jo itsestään selvää, että työväenluokan asema on sangen kiinteässä ja erottamattomassa yhteydessä edellämainittujen asianhaaran kanssa. Sodan vaikutus täkäläisillä työmarkkinoilla ilmenee rinnan muiden taloudellisten ja yhteiskunnallisten ilmiöiden kanssa, se vain on ero, että työväenluokan taloudellisen aseman vaurastumisesta suoranaisesti sodan takia meillä voi olla sangen heikkoja, tai ei mitään toiveita. Löytyy tosin useita ilmiöitä, jotka antavat aiheita otaksua, että sota tulee lieventämään työväestön nykyistä ahdistus-tilaa, mutta mihinkään varmoihin vakuutuksiin ei tässä suhteessa voi mennä. Toivorikkaiden johtopäätösten tekemiseen löytää kylläkin aiheita. Kun pidämme jotakuinkin varmana, että teollisuuselämä palaa sodan aiheuttamasta lamaannustilasta alkuperäiseen tilaansa ennen pitkää, voimme tarkastella tämän kysymyksen muita mahdollisia puolia. Mikä suhde on esim. siirtolaisuudella nykyään työmarkkinoihin. Epäilemättä on se edullinen. Ottakaamme ensiksikin huomioon, että sodan puhkeamisen saakka on Yhdysvalloista matkustanut tuhansia ja taas tuhansia saksalaisia, ranskalaisia, venäläisiä, itävaltalaisia ja serbialaisia vanhaan maahan liittyäkseen siellä kotimaansa taisteleviin armeijoihin. Ja viime päivien sanomalehtiutiset osottavat, että sellaisia narreja, jotka omasta vapaasta tahdostaan porvarillisen isänmaallisuuden kiihottamana ovat valmiit uhraamaan henkensä ja verensä kapitalistisen ryöstöjärjestelmän

alttarille, on edelleenkin tässä maassa suunnattomat joukot, jotka voivat millä hetkellä tahansa seurata alhaista kutsumustaan rientämällä Europan teurastuskentälle. Canadassa niin ikään virtaa suuret joukot työväkeä "isänmaansa" armeijaan, siten melkoisessa määrässä harventaen työttömäin rivejä. Ellei sodan ensi isku olisi niin tunnustavasti lamauttanut täkäläistä teollisuuselämää, olisi täältä lähtenyt kanuunanruoka tehnyt suhteellisesti tuntuvan loven koko Amerikan työttömäin armeijaan. Toinen merkille pantava seikka on se, että siirtolaisuus Yhdysvaltoihin on sodan takia melkein kokonaan seisauksissa. Siirtolaistulvan pienentyminen tänne Europan puolelta ei suinkaan ole mikään tilapäinen ilmiö. Nähtävästi tulee siirtolaisuus olemaan suhteellisesti pientä kenties hyvinkin pitkiä aikoja vielä sodan jälkeenkin. Tosiasia on, että niin pian kuin nykyinen yleiseuropalainen palo on sammunut ja ruudin savu taistelukentiltä hävennyt, täytyy Europan maiden taloudellisen elämän vilkastua, ellei sota kokonaan uuvuta ja herpaannuta niiden tuotannollista ja yhteiskunnallista elämää. Kun sota nielee suuren osan parhaimmasta työvoimasta, tarvitaan loppu kipeästi omista hommissa. Tämän verikylvyn perästä Europa tuntee jokapäiväisen työn ja toiminnan tarvetta enemmän kuin koskaan ennen. Tehtaisa ja työpaajoissa, kaivannoissa ja talonpojan pelloilla, kaikkialla tarvitaan voimakkaita käsiä taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämän uuteen eloon saamiseksi. Työttömyys ja liikatuotanto eivät ole puristamassa Europan maiden työvoimaa sodan jälkeen niin suurella määrällä kuin sitä ennen. Seuraus on selvä ja vmmärrettävä. Kun työväki saa elämän mahdollisuuksia

kotimaassaan omaistensa ja tuttavainsa parissa, ei silloin synny ajatusta tuntemattomien kohtaloiden käsiin heittäytymisestä.

Vaikkakin kirjoituksessamme esitetystä seikoista voi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että Amerikan teollisuus ja taloudellinen elämä sodan johdosta loppujen lopuksi yleensä virkistyy, ei meidän silti tässä suhteessa saa liikoja toivoa. Meidän tulee muistaa, kuinka suunnattoman suuri Amerikan tuotantoinen elämä on ja kuinka kiinteästi se on riippuvainen kansainvälisistä markkinoista. Teollisuuskonemisto, jonka palveluksessa suoranaisesti on kymmeniä miljoonia työläisiä, ei kaikista pikkuseikoista välitä. Mikään kansainvälisten markkinain antama tehtävä ei ole sille liiaksi suuri. Kokonaisuudessaan se ei tunne äkkinäisiä vaihteluita. Totta on, että Europan sota on tällä hetkellä heittänyt maailman markkinat Yhdysvaltain syliin, mutta me emme voi mennä sa-

nomaan, voiko tämä koneisto vaikinnuttaa toimintansa tässä suurpiirteisessä mittakaavassa ennenkuin sen entiset kiusalliset kilpailijat Englanti tai Saksa rientävät sen kintereillä täydellä voimalla. Kävi miten kävi, se vain on varmaa, että kapitalistinen tuotantotapa ei enään voi vapautua siitä hengenahdistuksesta, mitä se nykyään kansainvälisillä markkinoilla tuntee. Jos Amerikalle nykyään avautuikin alueita, joihin se saa tyhjentää liikatuotantoaan, niin hetken kuluttua saa se tuntea ylituotannon raskaan taakan painavan itseään enemmän kuin koskaan. Ja niiden keinojen käyttäminen, joilla se ennen on kyennyt tätä pulaa lieventämään, ovat nyt käyneet mahdottomiksi. Tuotantotapa ja yhteiskuntajärjestys on joutunut tilanteseen, jossa sen välttämättömällä pakolla on pukeutuminen tykkäänään uusiin, sosiaalsiin muotoihin.

Onni Saari.

Kodittomia belgialaisia Antwerpenissä.